

[Poul Dam.]

tanker, som man fra forskellig side har ment burde overvejes grundigere enten med henblik på, at det kunne indgå som ændringer i det forslag, som blev behandlet i går, eller med henblik på, at det kunne blive gennemført om 117 år, som fru Bodil Koch nævnte før i den fortrinlige gennemgang af det grundtvigske syn på det borgerlige ægteskab, som jeg meget vil takke hende for at have bidraget med.

Det er rigtigt, som det er blevet sagt, at den almindelige praksis er, at man fremsætter sine ændringsforslag til et forslag, der foreligger i forvejen, men sandheden i ære er det jo sådan, at disse ændringsforslag, som et større eller mindre mindretal i et folketingsudvalg har udarbejdet og fremsætter i en betænkning og derefter får nedstemt her i salen, ikke bliver bemærket; de går ikke ind i den offentlige debat, de får i hvert fald slet ikke mulighed for at påvirke en meningsdannelse så tidligt, at det kan give et vist ekko i folketinget. Den slags ændringsforslag er som regel slag i luften, det kan være meget elegante og velformede slag i luften, men de bidrager ikke til det, der for mig er så vigtigt, nemlig en debat, en meningsdannelse i folket som helhed, som kan øve indflydelse også på den stilling, som folketingets medlemmer tager.

Derfor har vi gjort det usædvanlige, og jeg indrømmer forholdsvis ambitiøse, at lave et samlet forslag; jeg håber, at ordet „ambitiøs“ dog også i en vis udstrækning var venligt ment fra hr. Kjeld Olesens side. Det har været nødvendigt, og jeg tror, at efterhånden som de første chokerende rygter har spredt sig, vil selve lovforslaget komme til at indgå i debatten med virkelig styrke, således at man når frem til nogle standpunkter, som virkelig har folkelig tilslutning.

Forskellige ordførere, blandt andre fru Hanne Budtz, har været inde på, at man jo ikke gennem lovpåbud skulle ændre forholdene, skulle ønske at ændre den sociologiske opbygning af samfundet. Det er vi ganske enige i, det er heller ikke meningen; der er i virkeligheden intet i dette forslag, som på nogen måde ændrer. Vi har ment, at det var nødvendigt at lave en lovgivning på dette område, som tog hensyn til, at mennesker ikke alene lever i egentligt ægte-

skab — og det er de fleste, og det vil vedblive at være de fleste også efter min mening. Når fru Merete Bjørn Hanssen har nogle interessante statistiske oplysninger om, at det bliver flere og flere, så burde hun ved lejlighed søge lidt sagkyndig statistisk bistand og finde ud af, at det er blevet flere på grund af en ændret aldersfordeling, på grund af en lavere ægteskabsalder, på grund af en ændret dødelighed og på grund af en masse andre ting; det kan ikke ses så enkelt.

Hvis man kan sige, at dette lovforslag skulle ændre det sociale mønster, så ville det ikke være ved, at man påbød nogle bestemte nye former, men måske ved, at man fjernede nogle af de hindringer, nogle af de hæmninger, som i øjeblikket gør sig gældende for visse faktisk eksisterende former. Jeg tror ikke, at der — for nu at tage et af de emner, som har været diskuteret mest — bliver flere homofile samlevende par, end der er i øjeblikket, på grund af denne lov. Men jeg tror, at de, der faktisk eksisterer, får en bedre, en mere menneskeværddig tilværelse, hvis man fra samfundets side siger: ja, vi ved, at I findes, vi ikke alene tolererer jeg, vi kan også se, at I har visse problemer, som vi gerne igennem lovgivningen vil være med til at løse. Deri ligger ikke nogen opmuntring, der ligger allerhøjest en fjernelse af nogle af de moralistiske hindringer, som der kan være i den nuværende situation.

Vi skal ikke, som jeg nævnte i den debat, vi havde i går, blande moralen og lovgivningen sammen, og vi skal ikke gennem lovgivningen prøve at gennemføre en ny og anderledes moral. Jeg lagde mærke til, at det var en af de ting, som gjorde, at hr. Kjær Rasmussen ikke var særlig glad for mit forslag, nemlig at det ikke indeholdt en hel del moralsk betonedede indsatser for at ændre rollemønsteret. Jeg mener også, at kønsrollemønsteret i samfundet bør ændres, men jeg mener, at det bør ændres af befolkningen selv, ikke igennem en eller anden form for lovgivning. De dele af lovgivningen, som fastlåser kønsrollemønsteret, skal vi lempe på, men vi skal ikke gøre noget for at fremme en udvikling, fordi vi ønsker, at folk skal leve på en anden måde. Meget af kønsrollemønsteret, som vi fra mere eller mindre frisindede og progressive kredse øn-